

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

II. De Exceptionum Oppositione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

quibus tolli nequebunt ea, quæ sunt Juris Naturalis, arg. §. *Sed naturalia* 11. *Instit. de J. N. G. & C. §. 1. Eas obligationes* 8. ff. *de Capite minut.*

In hoc DD. dissidio utrique parti aliquid tribuendum, & dubitatio resolvenda est beneficii distinctionis: quæ exceptiones in genere, & in specie etiam eæ, quæ ad innocentiam & justæ causæ defensionem competunt, cessante omni legis humanæ dispositione, ut, quæ homicidii convictus, violentum aggressorem ob necessariam defensionem occisum, aut ad rei traditionem conventus, eam suam & petenti non debitam &c. exciperet, saltem quoad substantiam Naturalis; eæ verò, quæ, legis aut canonis dispositione cessante, non competere, ut præscriptionis, rei judicatæ, competentiam, S. C. Velleiani ac Macedoniani, excommunicationis & similes exceptiones quoad substantiam: cæteræ verò exceptiones saltem quoad opponendi modum, ordinem &c. Civiles aut Ecclesiastici Juris esse statuuntur.

Neque omnes, etiam quoad substantiam, à Civili Jure ortas, evincunt allatæ rationes. Prima; quia neque actiones omnes ex Civili, sed quædam ex Naturali æquitate: neque exceptiones omnes ex eadem, ex qua actiones, sed pleræque, prima origine inspecta, ex naturali æquitate descendunt adeò; ut inter actiones & exceptiones plerumque sit conflictus, agnitus ab ipso Imp. & pr. *Instit. hic declaratus verbis, Sæpe accidit, ut licet ipsa persecutio, qua actor experitur, justa, hoc est, æquitati Civili consentanea, sit: tamen iniqua sit, hoc est, naturali æquitate spectata, non congruat, adversus eum, cum quo agitur. Quæ causa est, cur exceptiones pleræque Prætoris, hoc est, reo datæ sint à Prætoris, æquitatem naturalem præcipuè attenden-*

te, l. 1. ff. de Pañis §. 1. ff. de Constit. Princip. Harprecht in pr. cit. n. 12. Altera etiam ratio id non evincit; quia ex Jure naturali competentes, & ad sui defensionem determinatè necessarias exceptiones tollere Princeps, neque lege, neque rescripto potest, Gaill. de Pace publ. cap. 12. n. 21. & cit, Harprecht n. 18.

ARTICULUS II.

De Exceptionum Oppositione.

SUMMARIUM.

1. Exceptiones Dilatoria ante litem contestationem,
2. Et intra terminum præfixum opponi & probari debent,
3. Præsertim fori declinatoria:
4. Et alia, causa merita non attingentes.
5. Post eam opponi possunt, si antè protestata,
6. Aut postea orta, vel cognita sunt,
7. Vel antè opponi non potuerunt:
8. Vel processum retro nullum reddant:
9. Excommunicationis exceptio obijci semper potest,
10. Etiam à reo excommunicato:
11. Licet huic ab actore excommunicato nequeat opponi.
12. Aliquando de beneficiorum pluralitate excipit, qui plura habet.
13. Exceptioni dilatoria in prima instantia omissa locus in secunda non est.
14. Nonnullis casibus exceptio.
15. Peremptorie post litem contestationem opponuntur,
16. Si earum veritas notoria sit,
17. Aut ad litem impediendam tendant, etiam ante eam:

L l i 3.

28. Qua-

28. *Quadam etiam post sententiam opponi possunt.*
 29. *Reus uti potest exceptionibus pluribus,*
 30. *Et aliquando contrariis.*

11. **E**xceptiones, ut profint, ab iis, quibus competunt, in iudicio, & non quocunque, neque eodem omnes tempore, allegandæ sunt & probandæ.

Dilatoria enim pleræque regulariter ante litem contestationem, c. *Inter monasterium* 20. de *Sent. & re iudic. § l. fin. C. hic*, & intra certum terminum, à iudice præfigendum, proponendæ & probandæ sunt, c. *Pastoralis* 4.

12. Ratio prioris est; quòd huiusmodi exceptiones pleræque impediunt litem ingressum, & respiciunt ea, quæ iudicium constituunt, scilicet personas, locum, tempus: contra quæ in principio non excipiens, in ea consentire, & excipiendi iuri renuntiare censetur, *Zoesius in ff. & Perez in C. hic*, uterque n. 5. Posterioris ratio est; ut ampuentur lites: quæ, si exceptionum allegationi & probationi terminus non præfigeretur, litigantium, aliàs aliàsque sint modo opponentium, earumque probationes extrahentium malitiâ sæpe nimium protraherentur, contra Regulam c. *Finem* 5. de *Dolo & l. Properandum* 13. pr. C. de *Judiciis*, *Vivianus in c. Pastoralis cit. pr. & Perez cit. n. 5.*

13. Præ aliis autem exceptionibus dilatoriis opponenda est declinatoria Fori; quia concernit personam ipsius iudicis: quem qui ad aliquem actum approbat, eius iurisdictionem in se prorogasse præsumitur; ut eum recusare amplius non valeat, *Panormit. in c. Exceptionem* 12. n. 15. *Bartolus in l. Exceptionem* 19. C. de *Probat. n. 7.* & *Gaill. Lib. 1. observat. 23. n. 11.* Quod si eius iurisdictione pro-

rogari nequeat, processus ex iurisdictionis defectu nullus erit, *Haunold. Tom. 1. tract. 3. n. 265.*

Neque huic de dilatoriis exceptionibus plerisque, ante litem contestationem non solum opponendis, sed & probandis, doctrinæ obstat l. *cit. tenor*, & exceptionem dilatoriam opponi quidem in iudicio, probari verò, postquam actor monstraverit, quod asseverat, oportet. Non, inquam, ut maximè videri possit, obstat partim; quia, ut *Bruneman. ibi num. 3.* *Donell. Comment. ad l. Præscriptorem* 3. C. *hic*, num. 9. probè advertunt, omnino verisimile est, textum hunc Amanuentium describentium errore corruptum, & vocem *Pertemporiam* substituendam; quòd alias aperte pugnaret cum aliis Juris textibus, Dilatoriarum probationem ante litem contestationem regulariter exigentibus: & cum huiusmodi exceptionum naturam ipsaque etymologia; cum dilatoria dicantur, quòd iudicium differant, § *Temporalis* 10. *Instit. hęc Rubr. iudicium autem non differrent, si intentio sua ante ad actorem, quàm opposita huiusmodi exceptio à reo probanda esset*, *Zanger de Except. p. 3. cap. 26. n. 45.* *Harprecht in §. cit. n. 17.* & *Haunold. cit. Tract. 3. n. 291.* partim verò; quia, si interpretatio ista displiceat, & correctionis vitandæ studiò non admittatur, l. *cit. intelligi potest*, de exceptione dilatoria non probationem, sed causæ merita concernente, v. g. quæ actori, centum aureorum debitum exigenti, reus eos non debet; & si deberentur, propter pactum, post nundinas primùm debet, excipit; huius enim pacti initio oppositi probatio, donec actor debitum probaverit, differri potest, *cit. Zanger n. 46.* *Perez in C. hic. n. 7.* & *46.* *Bruneman in l. cit. n. 9.* & *Haunold. n. 292.* & *Witenbach. in l. Exceptionem cit. Dictum*

15. Dicitur autem est primò, exceptiones dilatorias ante litem contestationem opponendas & probandas *Regulariter*, propter textum *c. Pastoralis cit.* tribus casibus eas postea opponi permittentis. Primò quidem, si fuerint protestata: hoc est, si reus earum nominatim & in specie expressarum probationem ex iusta causa sibi reservarit, *Glossa V. Protestata & ibi Panormit. n. 4.* Secundò, si eiusmodi exceptio de novo emerferit, *vg. si iudex, propter inimicitiam cum reo, vel propter affinitatem, aut aliam necessitudinem cum actore contractam, post iudicium jam constitutum cæperit esse suspectus, vel reus postea fuerit spoliatus; nam, quæ de novo emergunt, novò indigent auxiliò, l. De etate 11. §. 8. ff. de Interrog. fac. Glossa in c. cit. V. De novo.*
16. Tertiò, si exceptionem, quæ priùs competebat, post iudicium jam cæptum ad suam notitiam pervenisse, nec se inquirendo antea fuisse negligentem, reus firmaverit iuramentò, *cit. Glossa V. Postmodum, & Panormit. n. 23.* Cui casuum ternario idem Panormit. n. 4. addit quartum, si idem juraverit, exceptionem antea non potuisse probari; *arg. c. Ut circa 4. ibi, Nisi super antiquis supervenerit probandi facultas, de Elect. in 6.* paria enim reputantur, exceptionem non competere, & non posse probari, Panormit. *in c. Pastoralis cit. n. 3.* Alii quintum apud Barbofam *in c. cit. n. 11.* Nisi exceptio, antea omissa, statim & in continenti post litem contestatam aut lapsum terminum opponatur; quia, quæ in continenti fiunt, inesse censentur, *l. Licta 40. V. Dicebam, ff. de Reb. credit.*
18. Dicitur secundò est, Pleraque; quia post litem contestatam opponi possunt Exceptiones dilatoriæ Primò, quæ processum retro nullum reddunt: ut sunt exceptio Falsi procuratoris, sive, quòd man-

datum non habeat: vel, quod habet insufficienti, revocatum, aut datum sit ab eo, qui procuratorem dare non potest, *l. Licet 42. C. de Procurat. Bruneman. in l. Qui procuratorem, 57. ff. eadem Rubr. n. 2.* Falsi tutoris, *arg. Rubric. & text. l. Et. ff. Quod falso tutor. Bruneman. ibid. n. 6.* Incompetentis iudicis, *arg. l. Si militaris 2. C. Si à non compet. non cujuscunque, sed ejus, cujus iurisdictione prorogari non potest, vg. Secularis respectu clerici; cum iste in illum nequeat consentire, c. Si diligenti 12. de Foro compet. Panormit. l. cit. n. 16. Gonzalez in c. Exceptionem cit. n. 5. in fine, & est. Bruneman. n. 5.* Secundò, si exceptio habeat gravamen successivum, ut exceptio loci non tuti: quam quòdocunque, etiam post litem contestatam, opponi posse, *arg. l. De etate cit. cum Alexand. ibi tradunt Felinus in c. Accedens 4. Ut lite non contest. n. 16. & Hunnius Vol. 3. post disp. 26. q. 22. V. Idem.* Tertiò, exceptio excommunicationis majoris: quam in quacunque iudicii parte opponi posse, *c. Exceptionem cit. c. 1. in 6. & Clement. Unicà habetur.* Ratio est partim; quòd reo semper liceat vitare excommunicationem: imò, si iste notorius clericus percussor, aut denunciatus sit, communionem cum eo fugere debeat; ne excommunicationem, saltem minorem, ipse quoque incurrat, *c. Cum non ab homine 14. de Sent. Excom. partim verò; quia excommunicatio iudicis omnia acta & processum retro nullum reddit, ut arg. c. Ad probandum 24. de Sent. & re iudic. dictum est Tit. 1. n. 27.* Unde

Dubium oritur, an exceptio excommunicationis opponi valeat à reo, etiam excommunicato. Certum est, huic permissas exceptiones alias, *c. Cum inter 5.* quia exceptio ab agendo repellit, habetque rationem defensionis, **excommuni-**
cato cui-

cato cuicumque permiffa, Gloffa in *c. Intelleximus* 7. V. *Conueniri*, de *Judiciis*.

Non permiffam autem ipsi exceptionem excommunicationis, & hanc oppofitâ aëtozem ab agendo non repelli, delu- mi videtur partim ex decifione Innocen- tii III. *c. A nobis* 2. relati, & excommu- nicationis exceptionem reo permittentis ex ratione; quod ipfe folum minori, aëtor vero majori ex communicatione fit ligatus. Unde à contrario inferitur, eam exceptio- nem reo non permiffam casu, quò majoris vinculo etiam ipfe ligatus efferet: partim ex *c. Cum Ecclesiastica* 3. ubi plura beneficia ob- tinenti exceptio pluralitatis beneficiorum negatur: eamque negandam diftat æqui- tas; cum iniquum omnino fit, ut quis in alio reprobet, quod in fe ipfo tolerandò probat, *can. Judices*, 3. q. 7. & *can. 1. & feqq.* 32. q. 6.

20. Sed, ficut cæteras, fic excommuni- cationis quoque exceptionem excommuni- cato permiffam, Interpp. in *c. A nobis cit.* & *c. Dilecti* 8. aliorumque DD. commu- nis fensus & ratio eft; quia Regulæ ge- nerales funt; quod aëtor excommunica- tus ab agendo valeat, & fi vitandus fit, debeat repelli, *c. Intelleximus* *c. Exceptio- nem cit.* & *c. Decernimus* 8. de *Sent. Excom.* in 6. & quod omnis legitima de- fenfio reo, etiam excommunicato, in ju- dicio referretur, *c. Significavit* 11. à qui- bus Jure exceptus non eft casus, quò reus excommunicatus fe contra aëtozem de- fendit, opponendò ei exceptionem ex- communicationis.

21. Neque refert; quòd *c. A nobis cit.* replicatio excommunicationis non per- mittatur aëtori; quia aëtoris replicatio, cum per eam institutam aëtionem profe- quatur, oppugnationis: rei autem excep- tio, defenfionis rationem habet, *c. 1. in 6.* excommunicato autem aëtionis profe- cutio & oppugnatio difficilius, quàm de-

fenfio reo permittitur, *c. Intelleximus* & *c. Significavit cit.* cum ifte illò favorabi- lior fit, l. 125. ff. de R. J. Panormit. in *c. A nobis cit.* n. 8. ubi Laiman, n. 2. & Gonzalez à n. 6.

Neque obstat arg. à contratio desumptum; quia vim non habet, quando eò illati contrarium Jure eft expreffum, ut ex *c. A nobis cit.* illati contrarium, *c. Significavit cit.* & c. Panormit. *ibid.* n. 4. Feiin. n. 2. & Menoch. *Lib. 3. præfump.* 93. num. 5.

Neque etiam paritas cum exceptio- ne pluralitatis beneficiorum, non admiffa, *c. Cum Ecclesiastica cit.* cum; quia excep- tio ifta oppofita fuit ab aëtoze, fcilicet canonicis oppugnantibus, alteri factam à canonicatùs collationem: non à reo, de- fenfionis neceffitate aëtozem repellente: tum verò; quia, licet à canonicis reis oppofita fuiffet, admittenda tamen non fuit propter naturam judicii, in *c. cit.* casu inflituti, fcilicet Possessorii retinenda; cum enim crimina, in modum excep- tionis objecta, ad aliquem à poffeffio- ne deiciendum non fufficiant, arg. *c. Cum dilectus* 2. de *Ord. cognit.* pluralitatis excep- tio meritò rejecta fuit, *c. Cum Ecclesiastica cit.* admittenda, fi Adipifcenda poffefforium fuiffet intentatum, *c. Cum aded* 17. de *Rescript.* Neque aliud crimi- cit ejus exceptionis non admittenda ratio; quòd de pluralitate excipere nequeat, quò plura beneficia etiam ipfe habet; quia hæc ad confundendam canonicorù malitiam, non ad caufam decifionis finalè expri- mendam, adjecta fuit, ut non obfeurè colligi- tur ex dictione *Præfertim*, quæ verbis *Cum exceptionem præmittitur in c. cit.* integrè lectione, à Gonzalez relatâ, & exceptio- nem etiam non admittendam, infinuante, quantumvis canonici plura beneficia non obtinerent, arg. *c. Veniens* 19. de *Præfcript.* ut *ibi* notat Panorm. n. 2. & Gonzalez nu- c. Cum

e. Cùm Ecclesiastica cit. n. 5. quia dictio *Præsertim* casum minus dubium ita exprimit, ut magis dubium includat, *l. fin. ff. de Lib. exhib. ubi Glossa, V. Præsertim, & Menoch. de Arbitr. casu 416. n. 19.*

23. Dubium etiam de cæteris exceptionibus dilatoriis est, an in prima instantia omiffæ, opponi valeant in secunda. Quod suadere videtur, *l. Per banc divinam 4. C. de Temp. appell.* ex qua Regulæ instar tradi solet, in secunda instantia allegari & deduci posse omnia, quæ allegata & deducta non sunt in prima. Neque id sine ratione; quia causâ appellationis fortitur naturam causæ principalis, *l. 1. in fine. ff. An per alium. caus. appell.* in qua omnes exceptiones dilatoriæ opponi ante litem contestatam possunt, per *textus cit.* Sed non persuadet; cùm, eas in secunda instantia opponi regulariter non posse, evincat, *l. Ita demum 13. C. de Procurat.* ubi admiffa non est militi in secunda instantia objecta exceptio inhabilitatis ad munus procuratoris, quæ in prima fuit prætermiffa. Ratio est; quòd exceptionem dilatoriam, quâ iudicis, actoris, vel procuratoris personæ removeri possunt, in prima instantia non opponens, eas approbasse, & contra eas opponendi juri tacite renuntiasse, censetur. Cui non obstat; quòd procuratoriæ exceptiones semper opponi queant, *l. Licet cit.* quia lege ista agitur de exceptionibus, quæ defectum aut insufficientiam mandati, non quæ personæ inhabilitatem, concernunt, juxta dicta & notata à Brunemano. *in l. Ita demum cit. n. 5.*

Regula, in contrarium allata, vera quidem: at de iis solum exceptionibus exaudienda est, quas allegandi tempus in prima instantia lapsum non est: dilatorias autem opponendi tempus lapsum est per litem contestationem, quæ in secunda instantia de Jure necessaria non est; cùm

ad hanc porrigatur, quæ facta est in prima, *c. Per tuas 58. de Appellat. & l. fin. §. 4. C. de Temp. appell.* Caldas *in l. Sæ Curatorem 3. C. de In Integ. restit. V. Per quod præst. jus recup. à n. 42.* Harprecht *in §. cit. à n. 24.* & Haunold. *Tract. cit. à num. 293.*

Dixi tamen, Regulariter, propter 24 casus, quibus exceptiones dilatorias post litem contestatam opponi posse, jam est dictum, iis enim casibus omnibus eas opponi in secunda instantia posse, advertit idem Haunold. *num. 294.* Hactenus de exceptionibus dilatoriis.

Peremptoriarum, licet pleræque 25. post, earum tamen quædam etiam ante litem contestatam: imò aliquæ post sententiam jam latam opponi possunt. Quæ, nam autem, planum distinctio reddet.

Et primò quidem eas, quæ jus & actionem ortam, & actori competentem elidi aut reprimi posse ostendunt, regulariter post litem contestationem & ante sententiam definitivam opponendas & probandas, satis convenit inter DD. & desumitur ex *c. 1. & c. fin. de Litis contest.* *in 6. l. Cùm nondum 4. C. hic & l. Peremptorias 2. C. Sent. rescindi posse.* Ratio est; quia hujusmodi exceptiones propriè sunt exclusio actionis, *l. Exceptio 2. ff. hic:* excludi autem & perimi actio non potest, antequam proposita sit in judicio: quod constituitur per litem contestationem, Maranta *cit. memb. 9. n. 17.* & Perez *in C. hic, n. 10.*

Secundò, exceptiones peremptorias, 26. quarum veritas notoria est, ut actorem calumniari, palam & indubitatè constat, ante litem contestationem objici: earumque objectione hanc impediri, pariter sine controversia & meritò receptum est; ne reus laboribus & impensis frustra fatigaretur, *cit. Perez n. 11, & Haunold. num. 311.*

Mm m

Tertiò

27. Tertio, ante eandem litem contestationem opponi possunt exceptiones peremptoriae, quae impediunt litem ingressum: cujusmodi sunt, quibus nullam actionem ortam, nullumque jus auctori competere, reus ostendit: & quae dicuntur litem finita, c. 1. *Et. fin. cit.* quia praeter rem principalem etiam instantiam concernunt; cum ex una, reus eas opponens ullum jus & actionem auctori non competitivisse: vel jus, quod habebat, extinctum affirmet: & quia, quod semel extinctum est, amplius non reviviscit, l. *Quia res 9. §. 8. ff. de Solutionibus*, actionem, quam habebat, de praesenti ei competere, reus neget: ex altera vero parte, qui jus & actionem de praesenti non habet, convenire in iudicio seu litigare non possit, l. *Pupilli 6. §. 12. ff. de Negot. gest. Francus in c. 1. cit. n. 18. cit. Maranta n. 12. & Perez n. 11. ubi cum Bartolo in l. Cum querebatur 13. ff. Judicatum solvi n. 3. salubriter monent, huiusmodi exceptiones, ut ingressum & contestationem litem impediunt, confestim & incontinenti probandas: sicque in modum declinatoriae potius, quam peremptoriae exceptionis, ad causae processum impediendum magis, quam eius merita confutanda, proponendas. Si vero ita probari non possint, sed altiore indaginem requirant, iis, ante litem contestationem oppositis, hanc non impediri, easque ad ipsa causae merita reservandas, doctrina est, *cit. Bartoli n. 3. Marantae n. 14. & Hunnii q. 24. V. Caterum.**

28. Quarto, Nullitatis, & quibusdam aliis exceptionibus peremptoriae locus etiam est post sententiam definitivam; quantumvis enim illa gravatis ad appellationis remedium sit recurrendum, opponi tamen aliquando post eam latae, & latae in rem iudicatam transire possunt non solum Nullitatis, sed etiam quo-

que exceptiones, quibus non quidem sententiae iustitia oppugnetur, sed executio impediatur, *arg. l. 1. C. de Re iudicata, Gaill. Lib. 1. observat. 113. n. 5. cit. Maranta n. 18. & Perez n. 12.* Cuiusmodi, praeter eas, quae sententiam retro nullam reddunt, sunt exceptiones SCT. Macedoniani & Velleiani, filiofamilias mutuum pecuniam accipienti, & mulieri pro alio intercedenti, Competentiae clerico obarato, & nonnullis aliis, ne in plus executio fiat, quam retentam congruam sustentatione possunt, competentes: item exceptio cessionis bonorum, compensationis impenfarum factarum, in integrum restitutionis & similes, de quibus *cit. Harprecht n. 14. & Perez n. 12. & Zanger p. 3. cap. ult.*

Porro non una duntaxat, sed pluribus exceptionibus, simul & successivo, uti reo est permittum, l. *Is qui §. 1. Nemo 8. ff. hic*; cum nihil aliud sint, quam defensiones: pluribus autem defensionibus uti quis non prohibetur, l. *Is qui cit. & Reg. Nullus 20. in 6.* Sic enim post exceptionem iurisjurandi, ad rei iudicatam, post allegationem privilegii ad praescriptionis & alias similes exceptiones potest recurri: & excipiendò negans homicidium, si de isto convincatur, rursus excipiendò ad sui defensionem, servatò inculpatam tutelam moderamine, homicinem occisum, allegare potest, l. *Nemo 430. pr. ff. hic. cit. Perez n. 28. & Flau-nold. n. 322.*

Neque obstat; quòd, cum ejusdem rei nomine competunt actiones plures, una experiri actor debeat, l. *Nemo cit. §. 1.* quia plus quàm haec, reo permittum, ex *cit.* textibus indubitatum: eique plus permittendi ratio fuit; quòd actor sponte & paratus ad iudicium veniat; cum, sicut litigare, ita, quàm potissimum actione uti velit, deliberare & statuere possit: reus con-

reus contra in id trahatur & pulsetur in-
vitus atque imparatus; ut proinde mi-
sera & in causâ casum prona foret ejus
conditio, si non nisi unâ defensione uti
posset, cit. Perez n. 29.

29. Quin reus pluribus, non solum di-
versis, sed etiam contrariis exceptionibus
uti potest: non quidem absolute & copu-
lative, sed disjunctive, aut sub condi-
tione; sic enim Parocho super decimis
agenti opponere reus potest, privilegium
exemptionis: vel, si isto tutus non sit,
Canonicam prescriptionem, Sic, ad pecu-
niâ mutuatae restitutionem conventus,
eam non acceptam; vel, si accepta est,
eam jam solutam, vel remissam excipien-
do opponere potest: dummodo id bona
fide fiat, Dynus in Reg. Nullus cit. n. 6.
& Pirrhing ad hanc Rubric. n. 48. Cui
non advertatur Regula de eo, qui con-
traria allegat, non audiendo, l. i. C. de
Furtis; quia actori positâ magis est, quàm
reo: cui favore libertatis utroque Jure
indulgetur; ut quovis modo & quibus-
vis allegationibus, etiam contrariis, se
defendat; dummodo sibi non contradic-
cat, allegationum contrariarum utramque
veram esse asserendo, sicut contingeret,
si excipiendo, se privilegio & prescrip-
tione exemptum, solvisse & debitum
esse remissum, non occidisse & occidisse
ob necessariam sui defensionem, absolute
& copulative asseveraret, Dynus cit. n. 6.
& Perez cit. n. 28. Qua de re fermo re-
dit ad Reg. Nullus cit.

ARTICULUS III.

De Effectibus Exce- ptionis.

SUMMARIUM.

31. Exceptionem probare reus tenetur:
32. Non tamen intentionem actoris,

33. Neque ipse replicando rei excep-
tionem sateri censetur:
34. Nisi confessio verbis clarè expressâ,
35. Vel præmissa sit exceptioni.
36. Exceptio probata actionem exclu-
dit,
37. Perpetuo vel saltem ad tempus:
38. Et fidejussori prodest, si Realis:
39. Non etiam, si Personalis sit,
40. Eâque fidejussor ex propria persona
se tueatur.

EXceptionis duo præcipue sunt Effec- 31.
tus Primus, quod reum faciat ac-
torem, l. i. ff. hic, quoad onus
probandi; cum, sicut actor inten-
tionem suam, ita exceptionem suam
probare teneatur reus, l. Si pactum 9.
l. In exceptionibus 19. pr. & §. 2. ff. de
Probat. Secus actori, intentionem suam
plenè probanti, succumbet & condem-
nabitur in expensis, Speculat. de Ex-
pens. §. 3. num. 4. & Pacianus de Probat.
Lib. 1. cap. 58. n. 2. & 9. Probanti, in-
quam; quia, auctore intentionem suam non
probante, reus ei contradicendo, etsi
aliud non præstiterit; ac proinde etiam
si ad actoris intentionem elidendam ex-
cipiendo nihil opposuerit, aut exceptio-
nem ei oppositam non probaverit, est
absolvendus, e. Fin. §. Sanè, de Jurejuran-
do & l. Si quidem 9. C. hic, Panormit. in c.
1. de Ord. Cognit. num. 10. Alexand. de
Nevo ad præsentem Rubric. n. 7. & Pa-
cianus cit. cap. 58. n. 57. Ubi

Celebre & in praxi utile dubium 32.
est, an reus excipiens censendus sit confi-
teri, quæ continentur in exceptione, vg.
an, centum ex mutuo debitos petenti, ex-
cipiendo opponens factam solutionem,
vel pactum de non petendo, censendus sit
debitum confiteri. Ratio dubitandi mi-
nimè levis est; quòd, qui confitetur ali-
quid, confiteri censeatur, quæ ex eo neces-
sario sequuntur, arg. e. Transiatio 3. de
M m 2 Consist.